

اپیدمیولوژی سل در شهرستان بم (۱۳۸۱-۱۳۷۵)

رویا احمدی - مربی، عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم

پزشکی کرمان

فرخ ابادی - مربی، عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی کرمان

چکیده

سل یکی از بیماری‌های مهم عفونی در کشور ماست و نظر به ظهور جهانی مجدد آن، مورد توجه قرار گرفته است. با در نظر گرفتن اینکه آمار و ارقام دقیق و منسجمی از وضعیت بیماری سل در کشور ما در دسترس نمی‌باشد، لذا انجام مطالعات اپیدمیولوژیک روی بیماری سل در مناطق مختلف ایران ضرورت پیدا می‌کند.

این مطالعه توصیفی - مقطعی که در طی سال‌های ۱۳۷۵ لغایت ۱۳۸۰ در منطقه بم انجام گرفت از ۲۴۸۶ فرد مشکوک به سل مراجعه‌کننده به پزشکان و مراکز بهداشتی شهرستان بم، ۴۰۱ نفر مسلول تشخیص داده شد. از نظر شکل بالینی، ۱۹/۲٪ موارد را سل خارج ریوی و ۸۰/۷٪ را سل ریوی تشکیل می‌داد و از مجموع موارد سل ریوی، ۷۷٪ سل ریوی اسمیر مثبت و ۲۲/۵٪ دارای سل ریوی اسمیر منفی بودند. از نظر توزیع جنسی ۲۱۵ نفر (۵۳/۶٪) مؤنث و ۱۸۶ نفر (۴۶/۴٪) مذکر بودند و سن آنها از ۲ سالگی تا ۹۰ سالگی متغیر بوده و میانگین سنی بیماران ۴۵/۵۸ سال مشاهده گردید. ۲۱۴ نفر (۵۳/۴٪) روستایی و ۱۸۷ نفر (۴۶/۶٪) شهری بودند که از کل موارد شهری ۲۳ نفر (۱۲/۲٪) در ندامتگاه به سر می‌بردند. بیشترین میزان بروز سالیانه سل ریوی خلط مثبت در طی سال‌های مورد مطالعه در سال ۱۳۷۶ (۲۶ مورد در یک صد هزار نفر) و بیشترین میزان بیماری‌یابی نیز در همین سال مشاهده گردیده است. از مجموع تعداد مسلولین، ۲۷ بیمار (۶/۷٪) جان خود را از دست داده‌اند. برنامه‌ریزی صحیح بیماری‌یابی، غربالگری بیماری بخصوص در گروه‌های سنی بالا، افزایش سطح آگاهی مردم و آموزش همگانی می‌تواند در کاهش موارد بیماری نقش مهمی ایفا بنماید.

کلید واژه ها: سل - سل ریوی - اپیدمیولوژی - بم

مقدمه:

کشورهای در حال توسعه میزان مرگ ناشی از این بیماری در مقایسه با سایر بیماری‌های باکتریال بیشتر می‌باشد (۵، ۴، ۳). بر اساس برآورد سازمان بهداشت جهانی (W.H.O) ۱/۷ بلیون نفر از مردم جهان به میکروب سل آلوده می‌باشند (۳). در سراسر جهان سالانه ۸ تا ۱۰ میلیون مورد جدید گزارش می‌شود (۱) و سه میلیون نفر جان خود را به علت این بیماری از دست می‌دهند (۷، ۶، ۱). در ایالات متحده آمریکا تقریباً سالیانه ۲۵۰۰۰ مورد جدید از توبرکلوزیس رخ می‌دهد (۸).

گرچه بیش از یکصد سال از کشف مایکوباکتریوم توبرکلوزیس توسط رابرت کخ نمی‌گذرد ولی بیماری سل یکی از قدیمی‌ترین بیماری‌های واگیردار شناخته شده انسان می‌باشد (۱). با وجود ابداع روش‌های نوین تشخیصی و درمانی هنوز این بیماری یک مشکل بهداشتی تهدیدکننده حیات بشری بوده (۲). در قرن گذشته به دلیل آنکه از هر هفت مورد بیماری یک مورد منتهی به مرگ شده، عمده‌ترین علت مرگ در جهان به شمار آمده است. در